

BIZALOM

*Havonta kétszer megjelenő szemle,
a világ folyásáról és az ember alkotásairól.*

17. szám.

IX. évfolyam.

1938. szeptember 1.

Az idei Szent István napja.

Gyönyörű augusztusvégi napra virradt a magyar főváros augusztus 20-ának reggelén. Tiszta, felhőtlen, makulanéküli kék égbolt mosolygott az ünnepi díszbe öltözött főséges fővárosra, amelyben a kora reggeli órákban megkezdődött a tömegek felvonulása a nagy ünnepi körmenetre. Mindenki, aki csak tehetett, a királyi várba igyekezett, hogy résztvehessen vagy legalább szemlélője lehessen a magyar nemzet legszebb ünnepének, a Szent István-napi díszes körmenetnek. Ez az ünnep a magyarság ezeréves hagyományainak és mély nemzeti érzésének gyökereiből táplálkozik és immár több mint másfél évszázad óta évről-évre tölti el a legmagasztosabb felbuzdulás érzelmeivel a magyarok lelkét. Szent István király emlékünnepe különösen nagy jelentőségre emelkedett ebben az évben, amikor a szent király halálának kilencszáz-éves fordulóját ünnepli magábaszállt lélekkel a nemzet. Így azután ez a körmenet is, amelyet most százhatvanegyedszer tartottak meg Magyarországnak IV. Béla óta való királyi székhelyén, ős Budavarában, szebb volt, magasztosabb volt, lélekemelőbb volt és külsőségeiben is sokkal ünnepélyesebb volt minden eddiginél.

Tízezres tömegek szlnpompája.

A magyar fővárost a nemzeti ünnepek hetére valósággal ellepték az idegenek. A Szent István-napi ünnepeknek immár nemcsak a közvetlen szomszédállamokból, nemcsak Európa közelebb fekvő vidékeiről, hanem a tengeren túlról is számosan érkeztek a Szent István-napi ünnepek alkalmával, akik látni kívánják a Duna csodálatosan gyönyörű színben pompázó király-
nőjét, Magyarország fővárosát.

A Szent István jubileumi esztendő természetesen elsősorban a világ minden részében szét-
szórt magyarok lelkében keltette fel a nemzeti tradíciók iránt való rajongást. A magyarok világkongresszusa sokszáz magyar testvért hozott az anyaországba és ezek a kongresszus után is ott maradtak néhány napig, hogy kegyeletes lélekkel áldozhassanak a szent király emlékének.

Tömegével tódult Szent István népe a magyar föld dolgos, hallgatag, komoly munkása, hogy a nehéz mindennapi magyar élethez új hitet és erőt mérítsen a szent király munkára buzdító szelleméből, hogy hódolattal hajtson fejet a Szent Jobb előtt, amely erős és bátor irányítással mutatott utat ennek a nemzetnek Európa legveszélyesebb pontján. A magyarság tízezres tömegein kívül az idegenek sűrű vándorlása is megindult Buda felé, úgyhogy már reggel 8 órakor alig lehetett utat törni a Várba.

A külföld részvétele.

Nemcsak a felvonulási utakat, hanem az azokba torkoló utcákat is teljesen megtöltötte a tömeg. Valamennyien nem vehettek részt a menetben, hiszen akkor az több kilométernyi hosszúságra terjedt volna, ezek zúgolódás nélkül húzódtak a mellékutcákba s ott vártak a körmenet felvonulására. Két-két lépésenkint egy-egy rendőr állt s a rendőrök sorfala tartotta rendben a hullámzó embertengert.

Gyönyörű színes foltot alkottak a gyöngyös bokrétának csoportjai s körülöttük hullámzóit az idegenek tarka tömege. Sűrűn hallatszott angol, francia, a német és olasz beszéd, de sokan voltak Hollandiából, Svédországból, Norvégiából, Dániából, mert az idén különösen sokan jöttek el a Szent István-napi ünnepekre Budapestre Európa

északi országaiból. Itt voltak finn és észti testvéreink is. Nagyon sok lengyel jött el és sűrűn hallott mindenfajta szláv nyelvet is.

Zászlók erdeje lobogott a budai házak felett, az épületek falait kincseket érő gyönyörű gobelinekkel, himzett terítőkkel díszítették, az ablakokat művészi csipkekézimunkák, féltve őrzött családi klenódiумok díszítették és virágok, mindenütt virágok.

A nyitott ablakokon zsúfolva szorongtak az emberek. Egyes házak ablakai valósággal úgy néztek ki, mintha fűrtökben lógnának az emberek.

Előkelő vendégek a Szentháromság-téren.

Fél kilenc órakor indult el a menet a Vár udvarából. Ekkor már talpalattnyi hely sincs, ahová a későn érkezők befurakodhatnának. Különösen a díszes Szentháromság-tér, ahol az ünnepi tribúnókat is felállították.

Az egyik emelvényen gyönyörű, magyarruhás asszonyok csoportja foglal helyet, a legtöbbnek imakönyv van a kezében. A másik emelvényen a külföldi diplomaták és attasék színes csoportja van. Közöttük látjuk Kobr Miklóst is, Csehszlovákia budapesti követét, aki éppen most tért vissza állomáshelyére hosszabb szabadságáról. Ott van az olasz és a német tisztek küldöttsége is.

Megjelenik Horthy kormányzó.

Horthy Miklós kormányzó, akit az isteni Gondviselés arra szemelt ki, hogy Szent István örökségeként nemzetét a válságos történelmi napokban vezesse, egyegyed kilenc órakor hagyta el lakosztályát. A Zsigmond-kápolnába ment, ahol az oltár mögötti axisban őrzik a Szent Jobbot. A kormányzó itt rövid ájtatosságot végzett.

Megindul a Szent Jobb körmenete.

Megindul a menet. Pontosan fél kilenc órakor hozzák ki a Szent Jobbot a vár udvarára a kápolnából és felfejlődik a menet.

Ennél szebbet, ragyogóbbat még nem látott szem. A magyar királyság kilenc évszázadának minden nemes tradíciója mintha egyszeriben életretámadt volna, amikor a hatalmas embertömeg a harangok csengő-bongó zúgása közben végighömpölyög a felvonulási útvonalon a Várplébánia templomából a Dísztéren és a Tárnok utcán át a Koronázó Főtemplomba.

Tisztavatás a Ludovikán.

Délelőtt féltizenegy órakor a Ludovika Akadémia udvarán nagy katonai ünnepség volt.

Százötven tisztjelöltet avattak hadnaggyá, mintegy háromezer főnyi közönség előtt.

Cigány térzene.

A Szent István-napi ünnepségekből kivették részüket a budapesti cigányzenekarok is. A cigánybandák déli fél tizenkettő és egy óra között a magyar főváros különböző terein térzenét adtak, majd délután 5 és 6 óra között szerenádot játszottak.

Déli pont egy órakor ünnepélyes őrségváltás volt a királyi palotában. Ezt az idén szokatlanul nagyszámú külföldi közönség nézte végig.

Óriási tömegek hódolata a Szent-Korona előtt.

Az idei Szent István jubiláris ünnepségek alkalmával a királyi palota márványtermében közszemlére tették a Szent Koronát és a koronázási jelvényeket. A főváros közönsége s a fővárosban tartózkodó idegenek is tömegesen keresték fel a királyi várat és tekintették meg a jelvényeket. Pénteken már kora reggeltől este hat óráig vége láthatatlan sorokban tódult a nagyközönség a várba, hogy láthassa az ország kincseit. Délután háromnegyed hat órakor lezárták a királyi palota márványtermének ajtait és a Szent Korona közszemlére tétele megszűnt.

Horthy Miklós a Szent István-rend nagymestere.

A Szent István-ünnep alkalmából a hivatalos lap augusztus 20-i számában megjelent Horthy Miklós kormányzó legfelső kézírata, amely a következőképpen szól:

Kedves dr. vitéz Imrédy! Változatlanul ragaszkodva a nemzet ősi hagyományaihoz és régi intézményeihez, az idei Szent István-jubileumi esztendő alkalmából elhatároztam, hogy a honfoglaló Árpád fejedelem nemzetségéből eredő Szent István király dicsőséges emlékezetének tiszteletére a róla elnevezett és Mária Terézia apostoli magyar királynő által 1764. évben alapított Szent István-rend jelvényeit a jövőben folytatólagosan érvényesítsük. Ezért az 1920. évi I. törvénycikkben gyökerező jogomnál fogva elrendelem, hogy a Szent István-rend alapszabályaihoz a következő 4. függelék csatoltassék. „Mindaddig, amíg a magyar királyi hatalomban foglalt jogokat a fennálló törvények értelmében kormányzó gyakorolja, a rend nagymesterének teendőit a kormányzó látja el. Egyebekben a rend alapszabályai nyerne a változott viszonyoknak megfelelő alkalmazást.“

Ezerkészsáz dalos éneklí a himnuszt.

Pénteken este félnyolc óra tájban a budapesti ütegőpályán Magyarország népe nagy ünnepség keretében áldozott Kölcsey Ferenc és az általa alkotott nemzeti himnusz emlékének.

Most van száz esztendeje annak, hogy Kölcsey költeménye a magyar nemzet imádságává vált.

Az ünnepséget az országos Kölcsey-bizottság rendezte, amelynek élén Kornis Gyula a képviselőház elnöke állott. Az ütegőpályán tartott ünnepségen rendkívül nagyszámú közönség gyűlt egybe.

Az ünnepi beszéd után kialudtak az ütegőpálya lámpái és a tribúnók tetejéről reflektorok világították meg a mezőn állókat: az ezerkészsáztagú énekkart, amely Országh Tivadar karnagy vezényletére énekelte a magyar himnuszt. A háttérben három görögfüz gyulladt magyar nemzeti színekben.

Az ünnepség befejezése után autóstaféta indult Kölcsey Ferenc sírjához Szatmárcsékére. A staféta tagjai márványurnát vittek, amelyben Magyarország valamennyi vármegyéjéből egy-egy rögöt helyeztek el. Egy koszorút is vittek, a kormány koszorúját, hogy azt elhelyezzék a nagy költő sírjára.

Kölcsey költeménye „Himnusz a magyar nép zivataros századaiból.”

Mindnyájan számtalanszor elénekeltük s elmondottuk már: Kölcsey Ferenc Himnusát, az „Isten áld meg a magyart!” De vajjon gondolkodtunk-e már eleget tartalmán? Megálltunk-e minden sora előtt, elmélyedő szívvel? Ha eddig nem tettük, bő alkalmat nyújt erre Kölcsey halálának századik évfordulója.

Én ezen a napon újra elolvastam Kölcsey költői emlékművének, a „Himnusz“-nak mind a nyolc versszakát, s megdöbbenett e költemény gondolati szépsége, tökéletes versépítése, nyelvezetének csodálatosan tömör kifejező ereje: „Himnusz a magyar nép zivataros századaiból!” — ez a teljes címe Kölcsey költeményének, s benne a költő Isten-nél beszél meg a magyarságot bűnei miatt régóta tépő balsorsot, melyben azonban „megbűnhődte már e nép. A multat s jövendőt”. Isten sokáig szerette a magyarságot, vallja be Kölcsey Istennek:

*„Értünk Kunság mezején
Ért kalászt lengettél
Tokaj szőlővesszein
Nektárt csepegtettél
Zászlónk gyakran plántálád
Vad török sáncára
S nyögte Mátyás bús hadát
Bécsnek büszke vára.”*

Ha mégis elfordult tőlünk Isten: bűneink miatt tette, vallja most már a következő versszakokban alázatosan a „Himnusz” költője, ugyanaz a Kölcsey, aki önmagáról írt („Kölcsey” című) vers-tördékében így kezdte: „Büszke magyar vagyok én, keleten nőtt törzsöke fámnak.” A büszke magyar nagy alázatossága Istenhez a magyar nép jövőjéért, s míg az első versszakban arra kéri Istent, hogy áldja meg a magyart, az utolsó versszakot így kezdi: „Szánd meg Isten a magyart!”

A magyarság-hite szinte vallásos értelmet kap a „Himnusz” utolsó soraiban, s tudja, hogy mi emberek valamennyien csak a hatalmas Isten szánandó gyermekei vagyunk és Isten kegyelmétől függ népünk sorsa is; tudja azt is, hogy Isten vigyázó szemét mindig rajtunk tartja, ha megtisztítjuk bűneinktől.

Ezt a hitet fejezte ki Kölcsey a „Himnusz” című költeményében.

Horthy Miklós kormányzó látogatása Németországban.

A kormányzói pár diadalútja német földön. Prinz Eugen névre keresztelte a kormányzó hitvese a német flotta új hadihajóját. Látogatás a laboe-i tengerészemlékműnél.

Kielben páratlanul fényes flottaparádén tisztelgett a német hajóhad Magyarország kormányzója előtt.

Vitéz nagybányai Horthy Miklósnak, Magyarország kormányzójának és hitvesének még lelkében rezgett az országalapító szent király emléké-ünnepeinek magasztos szépsége és áhitata, amikor beszállottak a különvonatba, amely német földre vitte őket. Egy ország kicsinyeinek és nagyjainak áldása kísérte, egy hatalmas birodalom szeretetteljes lelkesedése fogadta a kormányzói párt útján.

Az elutazás.

Aug. 20-án este vitéz nagybányai Horth Miklós, Magyarország kormányzója, Hitler Adolf német birodalmi vezér és kancellár meghívására, feleségével együtt, valamint vitéz Imrédy Béla miniszterelnök, Kánya Kálmán külügyminiszter és vitéz nagylaki Rátz Jenő gyalogsági tábornok, honvédelmi miniszter kíséretében Németországba utazott.

Német földön.

Vasárnap reggel negyedtíz órakor lépte át a kormányzói különvonat a német birodalom határát, Nickelsdorfnál, ahol a díszruhás határőrség fegyverrel tisztelgett. Néhány perc múlva befutott a vonat a bruckneidorfi állomásra, ahol fényes zászlódísz és lelkes tömeg fogadta a magyar államfőt.

Bécsben.

Délelőtt tíz óra ötvennyolc perckor érkezett a különvonat a bécsi nyugati pályaudvarra. Azok a városrészek, amelyeken a vonat keresztülhaladt, ragyogóan fel voltak díszítve magyar és német lobogókkal. Amikor a különvonat befutott a pályaudvar csarnokába, a repülőzenekar a magyar Himnusz hangjaival köszöntötte a vendégeket.

Fogadtatás Kielben.

Augusztus 22-én, hétfőn reggel 9 óra 8 perckor érkezett a kormányzói különvonat Kielbe. A pályaudvart és az állomásépület környékét erre az alkalomra káprázatos pompával díszítették fel. Bent a pályaudvaron tizenöt méteres magyar és német lobogók hosszú sora lengett a csarnok tetőzetéről.

A pályaudvar úgynevezett hercegi váróterme előtt várakozott Hitler vezér és birodalmi kancellár, a kieli főpolgármester és több más magasrangú katonai és polgári személyiség kíséretében.

Amikor a magyar államfő különvonata befutott a pályaudvarra, a tengerészenekar a magyar Himnuszt játszotta, Hitler kancellár pedig kíséretével a kormányzó termeskocsijának lejárójához lépett. Horthy Miklós kormányzó tengernagygye-nyében szállt le a vonatról és mosolyogva szorított kezet Hitler kancellárral, aki meleg szavak-

kal üdvözölte vendégét. Ezután a kormányzó hitvesét köszöntötte a kancellár s üdvözlésül gyönyörű, hatalmas virágcsokrot nyújtott át.

A hajó keresztelése.

Krupp lovag tette meg elnöki jelentését a hajó építési adatairól, majd Seyss-Inquart birodalmi helytartó tartotta meg ünnepi beszédét, befejezésül azt mondotta, hogy az ünnepi órában Horthy Miklós Magyarország főméltóságú kormányzója és a főméltóságú asszony körünkben idözik. Üdvözljük főméltóságát, mint annak a császári és királyi osztrák-magyar hajóhadnak dicsőséges parancsnokát, amelyben Prinz Eugen nevű hajók is becsülettel harcoltak.

„Én a „Prinz Eugen“ névre kereszteltek!”

A birodalmi helytartó beszédének elhangzásával Horthy Miklósné fellépett a keresztelő emelvényre. Előtte feküdt, orrával a szárazföld felé fordulva a hatalmas szürke acéltést.

A keresztanya megragadva a fogantyút, amely a keresztelési pezsgős üveget tartó lendítőkart hozza mozgásba, messzehangzó hangon megszólalt: „Én a „Prinz Eugen“ névre kereszteltek“.

A lendítőkár megmozdul, a pezsgősüveg ezer darabra zúzódott a hajó ércfalán, a kikötőben horgonyzó hajók ágyúi megszólaltak, a gépek megindultak s a hatalmas hajótest lassan megmozdulva, a Deutschland-Lied akkordjai között egyre fokozódó sebességgel csúszott a víz felé.

Néhány perc — és Németország harmadik modern nehéz cirkálója a Keleti-tenger vizén ringott.

A kormányzói pár kíséretével a magyar Himnusz hangjai mellett lépett le az emelvényről s a tömeg szüntelen heil-kiáltásai közben gépkocsira szállva elhagyta a gyár területét, utána a kormányzó megkoszorúzta a tengerész-emlékművet.

Felvonulnak a hajók.

Horthy kormányzó és Hitler kancellár a Grille őrhajó fedélzetén fél kettő tájban a Kieli-öböl irányában kihajózott a nyílt tengerre.

A napsugár végre áttört a felhőkön és megcsillant a gyönyörű sötétkék színű tengeren haladó világos szürke hajók páncélján. Alig jelentek meg a közeledő hajóhad körvonalai a látóhatáron, amikor jobb felől rohanó sebességgel tíz apró motorcsónak száguldott fel a Grille előtt. Közben a Grille-hez érkeztek a hajóhad élén haladó nagy egységek. A hajók legénysége fehér tengerész-díszegyenruhában feszes vigyázállásban állt a fedélzetén.

Amikor az első hajó már elvonult a Grille előtt, a sor végét bezáró hajók még csak kis pontocskáknak látszottak a távoli látóhatáron. A Gneisenau után egymásután következtek a páncélos cirkálók, majd a tízezertonnás cirkálók, a gyorscirkálók, végül pedig a Brimer és a Bremse, a német haditengerészek két tüzérségi gyakorlóhajója. Ezek zárták be a felvonuló hajók első csoportját. Rövid szünet következett, majd hatalmas irammal vonultak fel a német hajóhad torpedó

rombolói. Pompás hármaskör alakulatban vonultak fel az akkutató hajók, majd a sekély vizeken használt gyorsjárású kisebb egységek következtek. A tengeralattjárók sorát a Saar kísérőhajó nyitotta meg.

A káprázatos flottaparádé alatt a levegőben a német tengeri repülőraj gépei zúgtak el a tenger felett.

A kormányzó a Grille parancsnoki hidján állva, Hitler kancellár társaságában fogadta a díszfelvonulást és szakértő szemmel vizsgálta a modern német hadiflotta egységeit.

Bemutató gyakorlatok.

A Grille a díszfelvonulás után ismét kifelé tartott a nyílt tengerre, hogy részt vegyen a flotta nappali és éjszakai bemutató gyakorlatán. Délután félnégy óra tájban ért a Grille az első bemutató gyakorlat színhelyére. A modern német tengeralattjárók kezdték meg a gyakorlatot torpedólövésekkel a távolból irányítható célhajó ellen.

Ezután a hadihajók lögyakorlata következett.

A felkavart tenger felett repülőgépek rajai közeledtek, mire a légvédelmi ágyúk szólaltak meg.

A sötétség beállta után ismét megkezdődött a gyakorlat. Ismét egy álló óra hosszat zengett az ágyútűz.

Hogyan keletkeztek a hegytetők?

Irta: Raoul Francé dr.

Nincsenek havasaink. De miénk a Mátra, a budai hegység, a Bakony, a Mecsek s még sok más napsütötte hegyorom és sziklacsúcs s aki magyar földön a természet szépségeit keresi, megtalálhatja bőven. Hát még mily érdekes dolgokat lehetne elmondani annak, aki magyar föld ősi múltja iránt érdeklődne s például azt kérdezné, hogy miképpen keletkezett is mindez a hegycsúcs és sziklaorom?

Több száz oldalas könyvet kellene megírni, ha az ember alaposan akarna megfelelni erre a kérdésre. Mert minden még oly kicsiny hegység is nagy multra tekinthet vissza, sőt a dolog éppen úgy áll, hogy minél jelentéktelenebb a hegy, annál régebb a története. A magyar Alföldnek a múltja a legregényesebb, mert éppen a síkság egykor vadregényes, jéggel borított, sokezer méter magasú bércek birodalma volt. Hogy mikor? Oly régen, hogy még mese, sőt kő sem maradt abból az időből. Csak a föld írása maradt meg. Az sem a magyar földön, hanem messze Oroszországban, francia területen s túl a tengeren, Amerika sziklás hegysegeiben. A nagy orosz alföldön sok helyütt találnak közvetlenül a földréteg alatt sziklás, gránitos meg palás kőzetet, melynek rétegei meredeken állnak felfelé. Ilyen felfelé állított és meredeken égnek hajló rétegeket látni Németországban, de nemcsak ott, hanem egész Nyugat-Európának sok dombos vidékén is. Ily helyeken mindenütt ősrégi pala-, meg gránitos kőzetből alakul a talaj; amit nem lehet másképp megérteni, mint úgy, hogy ott, körülbelül a szénkorszak idején, nagyobb hegyek voltak, amelyeknek csak az alapja maradt

meg. Ha a meredeken álló rétegek irányát gondolatban meghosszabbítjuk, valóságos hegyóriások képe rajzolódik fel a lelki szemünk előtt. És ha térképbe rajzoljuk be a nyomait ennek az őshegységnek, látnunk kell, hogy óriási ennek a hegységnek a terjedelme is. Oroszország földjétől az Atlanti-óceánig terjed. Sőt túl a nagy vizen, Amerikában újra felbukkan a hegyeknek ugyanez a maradványa, s az ember kénytelen feltételezni, hogy amikor ezek a hegyek éltek, nem volt Atlanti-óceán, hanem Amerikától Ázsia határáig terjedt egy ma már eltűnt hegység, melynek csúcsai oly magasak voltak, mint most a Tátra meg az Alpok; sőt van olyan tudós, ki azt mondja, hogy ez a hegység talán magasabb volt, mint most a Himalája hegyláncolata. És magában foglalta ez a hegység Magyarországot is. Túl a Dunán s az Alföldön, a mostani föld- és kőzetrétegek alatt, mélyen eltemetve, mindenütt fel kell találni ezeknek a kőkorszakbeli alpoknak a rétegeit.

Jókai képzelőereje sem talált ki oly vadregényes mesét a magyar Alföldről, mint amilyen ez a tudományosan megalapozott állítás. De hol van az összefüggés a mesés kőhegység, meg a kérdés közt, melyet felvetettünk, hogy: hogyan keletkeznek a hegytetők.

Szükségem van megint egy kis kitérésre, hogy megmagyarázhatom.

Hogy megérthessük, mi történt a kőkorszakbeli alpokkal, el kell látogatnunk az Alpokba, vagy akár a Kárpátokba, vagy bármelyik magas hegységbe, mert ezekben mindenütt éppen az a folyamat játszódik le, amellyel meg akarunk ismerkedni. Mindenütt sűt a nap, a nagy magasságban mindenütt van télen fagy és van eső nyáron. Ez a háromság pedig: a nap, a fagy, meg a folyóvíz rombadönti a legmagasabb hegységet is. Forró nyári napon a szikla felmelegszik ötven, sőt hatvan fokra is s ezzel kiterjed, a rákövetkező hűvös éjjelen pedig lehűl tíz vagy öt fokra s ezzel összehúzódik. Kis repedések támadnak benne s megtelnek vízzel. Ha fagy van, akkor ez a víz megfagy a kőzet repedéseiben is. De tudja mindenki, hogy a jégnek nagyobb térfogata van, mint a víznek s e térfogatváltozás következtében még a gránit s a legnagyobb szikla is tönkremegy. Szétesik, mintha dinamittal robbantották volna szét.

Nézzünk körül egy nagy hegy tetején, ott hever mindenütt a rombadöntött szikla. A kővek meghasadznak, kis szikladarabok lesznek belőlük. A szél meg az eső lesepri azokat a magasból. Minden sziklafal tövében ott van a törmelékek meredeken felnyúló szalagja. Minden hegy veszít a magasságából és ott, ahol egyszer már csatorna keletkezett, gyorsabb ütemben halad a rombolás. A folyóvíz, a kis hegyi patakok feloldják a kőzetet, az áradás lesodorja a törmeléket, medrük folytonosan mélyül és szélesedik. Minden kimagasló hegycsúcs körül ott van a hegyi patakok koszorúja, mely minden oldalról kikezdi a magaslatot; kis völgyek képződnek: előbb csak árkok, utóbb már vadregényes sziklafalak közt mélyen húzódó völgyek. Minden völgyben patak vagy folyócska hordja kifelé szün-

telenül a törmelékeket, utóbb az iszapot s lerakja mindezt a rónaságon.

Így van ez az egész világon, így volt mindenkor. Mert a földkéreg legmélyebb rétegei is megkövült iszaptól állnak, iszap pedig nem keletkezhet másképp, mint az imént leírt módon.

A tudomány sokféleképpen tanulmányozta ezeket a folyamatokat, már elég korán megértette, hogy csak általuk lehet megérteni a hegyek képződésének és eltűnésének titkát. Mert a hegyek folyton bomlanak és változnak. Minden hegycsúcs újszólván csak maradék: visszamaradt rész, mely mind meredekebbé, de egyben mind alacsonyabbá is válik. A völgyek pedig folyton mélyülnek, bennük úszik el lassankint minden hegycsúcs, minden sziklafal.

Kiszámították, hogy az Alpok egy évszázad alatt körülbelül egy méternyit vesztenek magasságukból. Azt hiszik, hogy képződésük korában nem 4800 méter volt a legnagyobb magasságuk, mint most, hanem, hogy legmagasasabb hegycsúcsaik megütötték a kilenc- meg tízezer métert is. Magasságuknak fele már veszendőbe ment. Így tűnt el a kőkorszak fenséges alpesi világa is. Teljesen elsimult Oroszországban meg hazánkban és csak kis dombok alakjában van meg utolsó maradványuk Németalföldön, a Rajna vidékén. Szép magyar Alföldünk legősibb regéje szétfoszlott, mint a délibáb, de lenn a föld alatt megőrzi történetének s e történet legregényesebb korszakának emlékeit.

Ültessünk rózsabokrot a kertbe.

A vadrózsa ültetése, nemesítése és kezelése.

Írta: Ifj. Vancsó Vilmos
székesfehérvári kertészeti főintéző.

A múltban a kertekben leginkább az egymástól másfél méter között váltakozó magas rózsatövek nemesített változatait használták. A mai modern, nyugodt vonalvezetésű kertművészet, kertépítészet a magastörzsű rózsát háttérbe szorítja és helyét a hosszabb életkort elérő, bővebben virágzó és könnyebben kezelhető bokorrózsa foglalja el. A bokoralakú rózsának előnyei a magastörzsűvel szemben igen nagyok. Nagy előnye, hogy téli takarása alig ad munkát, míg a magastörzsű rózsák költséges zacskókkal, vagy impregnált papírral való bekötözése, vagy a könnyen törő törzsek lehúzása sokkal körülményesebb.

A bokorrózsa előállítása, szaporítása és kezelése, végleges helyére való kiültetéséig, néhány gyakorlati jó fogás ismeretében igen egyszerű. A szaporítást alany-neveléssel kezdjük. Augusztus közepe felé nézzünk körül, hogy hol látunk szép, egészséges, termésben gazdag vadrózsabokrokat (Rosa canina), arról a már piros, de még kemény terméseket augusztus közepe, vége felé szedjük meg, majd a megszedett termést puha fadeszékán vastagabb — mondjuk ökölvastagságnyi — farrúddal, hengerrel zúzzuk össze. Az összezúzott rózsatermést azután vízzel telt edénybe öntjük, a vizet jól felkeverjük, tetejéről az úszó hulladék

gyümölcs, vagy termésburkokat és a rossz, terméketlen, léha magvakat leöntjük. Ezt a műveletet annyiszor ismételjük, amíg a víz felkavarása után az érett, egészséges magvak súlyuknál fogva azonnal a víz fenekére le nem szállnak és a felszínen már nem úszik semmi. Ha a magvainkat így előkészítettük a vetéshez, azonnal nekilátunk a vadrózsa magoncágyak készítéséhez. Ehhez két ásonyomra megmunkált, érett, teljesen korhadó, kötött, agyagos kerti talajon ágyásokat készítünk és húsz centiméter sortávolságra, 3—4 cm. mély barázdákat húzunk. A kimosott és megtisztított rózsamagvakat homokkal összekeverve, egyenletesen a kihúzott barázdákba vetjük, majd óvatosan — hogy az elvetett magot össze ne húzzuk, vagy túl mélyre le ne nyomjuk — a barázdákat behúzzuk. Ezzel a munkával megtettük az első lépést leendő rózsakultúránk felé. A magvetéses ágyakkal egyéb dolgunk késő őszig nincs, mint azok gyommentesítése, kézi gyomlálás útján és amennyiben igen száraz, hetenkinti bő öntözés. A hideg tél beállta előtt, hogy az öntözés által esetleg felpuffadt, vagy már csírában álló magvak ki, illetve fel ne fagyjanak, vékony lombtakaróval letakarjuk az ágyakat. Kora tavasszal — mielőtt még a tavaszi esőzések beállnának — a lombtakarót óvatosan letakarítjuk, az ágyásokat megtisztítjuk a gyomoktól, hogy a kikelendő rózsamagocoknak semmi útját ne állhassa. Ha kellő időben történt a rózsamagvak megszedése, mikor a termésük külső burka még nem lágyult meg, a magvak sem voltak csontkemények, akkor vetésünk április folyamán kikel. Ahogy a kikelést látjuk, első és legsürgősebb dolgunk az egész magoncágyat óvatosan megkapálni, talaját felporhanyítani és amennyiben módunkban áll, öntözni. Az ágyak tisztogatása és kapálása után a magoncok meglehetősen gyors fejlődésnek indulnak. A sorok mind erősebben látszanak és a kikeléstől számított hat hétre elérték azt az időt, mikor tűzdelésükre, illetve új ágyásokba való kiültetésre alkalmassá válnak.

Azokat az ágyakat, ahová a rózsamagocokat tűzdelni kívánjuk, még nagyobb gondossággal és lelkiismeretességgel kell előkészíteni, mint a magoncágyakat. Leendő rózsatábláink földjét két ásonyomra megfordítjuk, a követ, törmelékét és egyéb korhadó hulladékot forgatás közben eltávolítjuk és az egészet bőségesen megrágyázzuk. Ha a földmunkánkat ekként befejeztük, a táblát 12 cm. széles ágyásokra és 20 cm. széles utakra beosztjuk, majd az ágyásokat 4—5 cm. vastagságban rostált komposzt föld, vagy amennyiben rendelkezésünkre áll tőzeggel betakarjuk és ezt 3—4 cm. mélyen kis kapával az ágyakba bekapáljuk. Ezek után történik az ágyak sorainak kijelölése. Az ágyakban 30 cm. távolságra kerti zsinór mellett kijelöljük a sorokat és 30 cm. távolságban megkezdjük a tűzdelést. A tűzdeléshez a magoncokat erősen beöntözött magágyból — egyszerre mindig csak kis mennyiséget kivéve — végezzük. Mielőtt azonban a kis rózsamagocokat elültetnénk, azok hosszú gyökereit felére visszavágjuk. A tűzdelés illetve át-

ültetés ültetőfa segítségével történik. A kijelölt helyre az ültetőfát leszúrjuk, az így keletkezett lyukba azután a balkezünkbe vett magoncot oly mélyen tartjuk, hogy annak földfeletti része a lyuk szájánál legyen, majd jobbkezünkkel az ültetőfát az előkészített lyuktól körülbelül 3—4 cm.-re ferdén beszurjuk és a földet az ültetőfa segítségével a kis rózsamagonc gyökereihez szorítjuk, vigyázva, hogy az ültetést szorosan végezzük. Ahogy egy ágyás beültetésével elkészültünk, azonnal rózsánélküli kannával erősen beöntözzük, beiszapoljuk. Az előkészített táblák teljes beültetése után három hétig — míg a magoncok megindulnak — az ágyásokat naponta négy-ötször lepermetezzük. Amennyiben kertünkben öntözőcső volna, úgy a permetezés erről történjék, ha azonban ez nem áll módunkban, úgy ezt rózsával felszerelt kannával végezzük. Ahogy azt tapasztaljuk, hogy a magoncok megindultak, az öntözést naponta legalább egy-kétszerre mérsékeljük. Fentiek betartása mellett augusztus közepére, szóval a megszedéstől számított egy esztendőre, körülbelül lúdtollvastagságú, jóminőségű alanyaink vannak. Ezzel a munkával a rózsaszaporítás első fázisa befejeződött.

Ezután következik az alanyok augusztusi alvó szemzése. Mielőtt azonban ehhez a munkálathoz hozzákezdénénk, egy szemzési tervet készítünk magunknak. Megszámláljuk, hány alkalmas szemzésnek megfelelő alanyunk van és beosztjuk őket az általuk kívánt és kiválasztott alfajtákhoz, vagyis, hogy honnan és hány nemes rózsaszemet fogunk beszerezni, nehogy egy-egy fajtából többet szerezzünk, a későbbben beszerezett szemekhez már ne legyen alanyunk. Mielőtt magához a szemzéshez kezdenénk, az alanyok gyökérnyakát kiszabadítjuk, illetve a földet az alanyok mellől 2—3 centiméter mélyen kézi kapával, vagy fakéssel eltávolítjuk és egy zsákdarabbal, vagy más durva ronggyal megtisztítjuk az alanyok gyökérnyakát, gyökérnyak alatt a növényeknek azt a részét értjük, ahol a gyökérből a földfeletti szár kiindul, ez a rész azonban még nem zöld, hanem csak átmenet a gyökérből a szárba. Ez ugyanis a legideálisabb része az alanyoknak, úgy könnyű héjadás, mint lédúság tekintetében, az idekerülő szemek sokkal biztosabban erednek és a vad rész sem tud alatta annyi gyökérsarjat kibocsátani.

(Folyt. köv.)

Világ folyása.

Borzalmas szerencsétlenségek sorozata játszódott le augusztus 22-én. NEWYORK. (Északamerika). A newyorki földalatti vasút Lexington-vonalán augusztus 22-én este közvetlenül hivatalzárás után borzalmas szerencsétlenség történt. Két gyorsvonat teljes sebességgel egymásba rohant. Mindkét vonat zsúfolva volt utasokkal. Az eddigi jelentések szerint három halottat és 50 súlyosan sebesültet hoztak ki a romok alól. Az összeütközést hatalmas robbanás követte és a következő pil-

lanatban lángtenger futott keresztül az egymásba-fürödött vonatokon. Az utasok közt pánik tört ki és fokozta a szerencsétlenséget, hogy az egész pályatest és a földalatti pályaudvar sötétségbe borult s a füstképződés még jobban gátolta a mentési munkálatokat. Az utasok nagyrészt csak olvasztókészülékek és acélvágógépek előteremtése után lehetett kiszabadítani a teljesen összelapult vagonalkatrészekből. A halálos áldozatok számát igen nagyra becsülik, mert a mentési és eltakarítási munkálatok még korántsem fejeződtek be.

Berlin. (Németország). 22-én este Berlin belvárosa fölött végzetes kimenetelű légiszerencsétlenség játszódott le. A Frankfurti-fasor és a Weber-utca sarkán lezuhant egy kétüléses katonai repülőgép és öt járókelőt halálra zúzott. A katonai repülőgép pilótáját motorhiba készítette a kényszerleszállásra. A gép a szemtanuk szerint sűrölte a házak párkányzatát, kibillent egyensúlyából és így a pilóta elvesztette uralmát a gép fölött, úgy hogy a gép egy drogéria kirakatába zuhant. A kirakat előtt és az üzletben tartózkodó két férfi és három nő a helyszínén meghalt. Ezenkívül megsebesült még egy férfi és két asszony.

LYON. (Franciaország.) A bronni katonai tábor fölött augusztus 22-én este mintegy 1000 méter magasságban összeütközött két katonai repülőgép. A gépek azonnal kigyulladtak és lezuhantak. A két katonai repülőgép hattagú legénysége szénnéégett.

Az idei braziliai kávétermés 27 millió 870 ezer zsákra becsülhető. Évek óta ez a legkisebb termés, mégis jóval meghaladja a világ kávészükségletét, mert ez csak 14 millió zsák.

Németországban 10 millió rádiókészülék van üzemben, úgyhogy Németország Európa legelső rádiózó országa.

Négy millió hontalan él Európában. Ezek közül 1 és fél millió orosz, 350,000 örmény, negyedmillió pedig zsidó.

Az orosz—mandzsu határon orosz és japán csapatok összeütköztek. Több emberélet esett áldozatul mind a két oldalon. A napilapok már orosz—japán háborút kezdtek rebesgetni, de az összekoccanást úgylátszik elsimítják.

Mussolini nemrég 55-ik születés napját ünnepelte.

Palesztinában arab lázongások, tüntetések vannak. A zsidók s az arabok nem tűrik meg egymást.

5 és félmillió mázsával több búza termett az idén Magyarországon, mint tavaly. (Beclés szerint.)

Franco csapatai három harctéren támadnak Spanyolországban. Lassan, de úgylátszik elég biztosan vonulnak előre.

Az angolok állítólag olyan repülőgépet találtak föl, amelyik sajtolható üvegszerű, de acél-

kemény anyagból készül. Ezt a repülőgépet, mivel átlátszó, egy bizonyos távolságból már nem lehet látni.

Németországban nemzetközi kézműipari kiállítás volt. 27 nemzet vett rajta részt. A záróünnepségen kiosztották a kiállítási díjakat. Magyarország hét nagy állami díjat kapott s így a második lett. Az első Németország volt.

A magyar kormány biztosítani szeretné, hogy a gazdák 20 pengő körüli árat kapjanak az idei búzatermésükért.

Olaszországban 8. napos házassági szabadságot kapnak a házasságot kötő férfi vagy női munkások.

A magyar kormány nagyon támogatja a szövetkezeti mozgalmat. Ezt különben Imrédy Béla miniszterelnök beszéde is megerősítette, amelyet a Hangya országos nagygyűlésén mondott el.

Elkergetik a cápákat a Port Jackson-öbölből. (Ausztrália.) A milliós világváros előtt fekvő öbölben különösen a melegebb időjárás folyamán ezrével szoktak megjelenni a cápák, melyek a szabadban való fürdést teljesen lehetetlenné tették. A város polgármestere azzal a tervvel foglalkozott, hogy az öböl egyes részeit dróthálóval elkülöníti. A cápainváziót azonban megszüntette egy hajóroncs. Ugyanott, ahol a tavasszal elsüllyedt a Rodney nevű nagy ausztráliai páncélos cirkáló, június első napjaiban tönkrement a Burbanks nevű teherhajó, amely többek között hatezer tonna szuperfoszfátot is vitt raktáraiban. A rakomány természetesen szintén a tenger fenekére került és a kiemeléssel foglalkozó munkástábor észrevette, hogy a süllyedés helye körül nyoma sincs cápának. A szuperfoszfát ásványi anyagaitól ugyanis irtóznak a tengerek ragadozója és a halak valamennyi fajtája. Ezzel szemben a vizet nemhogy fertőzné, de egyenesen megszüri a szuperfoszfát. Több külön próba igazolta ezt a tételt, mire a város vezetősége elhatározta, hogy a tél elmúltával az öböl egyes részeit felmútrágyázza s így kergeti el onnan a cápákat, melyek miatt kész halált jelentett a szabadban való fürdés.

Szerkesztői üzenet.

Érdeklődnek. Hozzánk intézett kérdése valószínűleg érdekli a Bizalom minden olvasóját, ezért szóról szóra megismételjük: „Szeretném tudni, hogy a Bizalom szerkesztősége milyen szempont szerint válogatja össze a Bizalomban megjelenő híreket és cikkeket? Más szóval azt akarnám tudni, hogy a Bizalom szerkesztősége mit kíván olvasóinál elérni cikkei és hírei által?”

Mielőtt kérdésére válaszolnánk, leszögezzük, hogy örülünk hasonló kérdéseknek. A Bizalom

szerkesztősége abban látja fáradozásainak egyetlen jutalmát, ha olvasói bizalommal fordulnak hozzá töprengéseik, erőmegfeszítéseik jó óráiban.

Ezek előre bocsátása után pedig a felvetett kérdésre a következőkben válaszolunk: I. A Bizalom olvasó közönsége nem egységes. Annak soraiban a legkülönbözőbb korú, foglalkozású, származású és érdeklődésű emberek találhatók. A Szerkesztőség azért igyekszik a sokféleségre, hogy valamennyi különböző érdeklődésű olvasója találjon legalább egy-egy közleményt, ami érdekli őt. II. A nagyobb méretű letartóztatási intézeteknek papjai, tanítói és könyvtárai vannak. A Bizalom igyekszik olyan közleményeket nyomtatni, amiknek tartalma új az olvasók részére és minden valószínűség szerint nem található meg a lelkészek, tanítók és könyvtárak nyújtotta szellemi táplálékban. III. A Bizalom szeretné öntevékenységre serkenteni a letartóztatottakat. *Ezért minden lehető alkalommal, így most is felszólítja olvasóit, hogy készítsenek írásbeli dolgozatokat és küldjék el a Bizalomnak.* Verset, elbeszélést, éppen olyan szívesen látunk, mint elmékedést vagy naplótöredéket, rejtvényt, szójátékot épügy mint akármilyen tárgy keretébe tartozó dolgozatot, — legyen ez földrajzi, történelmi, számtani stb. stb.

E három szempontot megkoronázza az az általános nagy szempont, hogy *a Bizalom lehetőleg meg akarja mutatni olvasóinak, mi minden van jelenleg a nagy világban?*

Miért akarja a Bizalom ezt megmutatni?

Azért, mert meggyőződése szerint olvasóinak nagy része azért került rossz útra és szerencsétlen sorsba, mert nem volt eszméje, ötlete, elképzelése arra, hogy miképpen lehetne az előtte álló rossz utat kikerülni?

A Bizalom az élet útjainak sokféleségére akar rámutatni, hogy felkeltsen olvasói lelkében egy új erkölcsi képzelőerőt, aminek segítségével új segítő ötleteket tudnak kitermelni magukból, amikor a szabad élet nehézségei közé visszatérnek.

E célból mutatjuk be oly emberek életrajzát, kik akaraterejével, életrealitással és a jóhoz való törhetetlen ragaszkodással a legnagyobb nyomorúságból magas polcra vergődtek fel s sok ember segítőjévé váltak.

E célból mutatjuk be a kertészet és földművelés és egyéb foglalkozási ág egy-egy új vívmányát s közlünk híreket a világ folyásáról.

A szép vers, elbeszélés lendületet ad a megtört léleknek s a lélek újra kezd gondolkozni és akarni, saját jóvolta érdekében. Ezért a versek, elbeszélések sem hiányozhatnak hasábjainkról.

Az embertársak sorsával való együttérzés, alapja annak a képességnek, mely békés polgár-

társsá tesz bennünket. Ez emberi együttérzés fejlesztése egyik fontos eszköze a haladásnak! Avval a magunk szerencsétlen sorsa nem könnyebb, de nehezebb lesz, ha mindig csak magunkra gondolunk. Örüljünk együtt a nálunk szerencsésebbekkel, búsuljunk együtt a nálunk boldogtalanabbakkal s meg fogjuk találni helyünket az emberi társadalomban. Kiközösítésünk egyik oka, hogy soha igazán nem éreztünk együtt felebarátunkkal.

Mindezekre pedig azt mondhatná valaki: „Szép, szép mindez, de nekem nem ismeretterjesztő cikkek, nem a világ folyásáról szóló hírek vagy szépirodalmi dolgozatok kellene, hanem az kell, hogy szabadulásom után pénzt és állást kapjak!”

Nos a Bizalom csakugyan nem tud olvasóinak se pénzt, se állást szerezni. Igyekezete arra irányul, hogy olyan tájékoztatást és ismeretet közvetítsen olvasóihoz, amelynek segítségével az olvasók szorgalmat és ötleteket fejleszthetnek ki magukban — a tisztességes munka és megélhetés előfeltételeinek megszerzéséhez.

A Bizalom segítő szeretetből jött létre, segítő szeretetből iródik. Sikere csak akkor lehet, szerencsét csak akkor hozhat olvasóinak, ha azok szeretettel olvassák.

Az augusztus 15-iki (16-ik) számban közölt keresztrejtvény helyes megfejtése.

H	Ó	F	E	H	É	R	K	E	É
A	L	O	M	■	N	I	N	C	S
B	■	G	E	B	E	■	Á	S	A
O	P	A	L	■	K	E	T	E	H
S	O	S	E	M	■	M	Á	T	É
T	E	■	T	E	L	E	L	■	T
O	T	A	■	G	I	S	■	I	T
R	A	J	K	Ó	■	E	R	N	Ó
T	■	T	O	V	A	■	E	C	R
A	D	Ó	S	O	D	Ó	■	E	P

Felelős szerkesztő és kiadó:

GÖLLNER MÁRIA.

E jótékonyági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYSÉGE,

Budapest, V., Markó-utca 27. földszint 6. szám.